

TMMOB 8. Enerji Sempozyumu'nda Özel Oturumlar Gerçekleştirildi...

ENERJİDE TEHLİKE ÇANLARI ÇALİYOR

TMMOB 8. Enerji Sempozyumu'nda ilk gün açılış bildiririnden sonra gerçekleştirilen ilk özel oturuma Enerji Uzmanı, İktisatçı, Diplomat Mehmet Ögütçü konuk oldu. İkinci gün düzenlenen özel oturumda Uluslararası Enerji Ajansı Baş Ekonomisti Dr. Fatih Birol "Dünya Enerji Görünümü" sunumunu gerçekleştirdi. Son gün gerçekleştirilen paralel oturumlar kapsamında ise Prof. Joel Kovel'in katıldığı "Ekososyalist Hareket" özel oturumu yapıldı.

Mehmet Ögütçü: Ucuz Enerji Dönemi Bitiyor

Makina Mühendisleri Odası Enerji Çalışma Grubu Başkanı Oğuz Türkyılmaz'ın yönettiği özel oturumda, Mehmet Ögütçü "Dünya Enerji Görünümündeki Değişimler ve Türkiye" başlıklı sunumunu yaptı. Ögütçü, fosil yakıtlara görünür gelecekte bağımlılığın süreceğini belirtirken, ucuz enerji döneminin bittiğine dikkat çekti. Mehmet Ögütçü, enerji alanında BP, Shell gibi uluslararası kartellerin döneminin bittiğini, ulusal şirketlerin ön plana çıkmaya başladığını söyledi. Nükleer Rönesans'ın Fukuşima'dan sonra yavaşlamaya girdiğini ifade eden Ögütçü, "İran'da henüz pandoranın kutusu açılmadı" derken, Irak'ta Türkiye'nin çok fazla şansının olmadığını gördüğünü, buradaki

Türk firmalarının bölük pörçük ve küçük varlıklar halinde kaldıklarını söyledi. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın Türkiye'de petrol bulma ısrarı yerine başka ülkeler gibi yurtdışında petrol ve gaz yatakları olan bölgelerde arama ve üretim faaliyetlerine girmesinin Türkiye'nin enerji güvenliği açısından daha önemli olduğu görüşünü savunan Ögütçü, doğalgazda yeni sahaların bulunmasıyla bir oyun değişimi yaşandığını da sözlerine ekledi. Gaz satıcı ülkeler açısından da enerjide talep güvenliği sorununa dikkat çeken Mehmet Ögütçü, Türkiye'nin kendisine Avrupa'nın 6. büyük ekonomisi olma hedefi koymasını olumlu bulduğunu, ancak verilerin bunu göstermediğini kaydetti. Türkiye'nin enerjisinin olmamasını "Aşıl topuğu" olduğunu söyleyen Ögütçü, "Bu anlamda Türkiye'nin temiz enerji ekonomisine geçişi son derece önemli. Avrupa'nın gaz güvenliğini Türkiye kendi güvenliğini sağladıktan sonra düşünmelidir" diye konuştu. Bu çerçevede Türkiye'nin petrol ve gaz bağlantıları konusunda her türlü senaryoya göre hazırlık yapması gerektiğini anlatan Ögütçü, Türkiye'nin ülke dışında dış politika güvenliği için de kendi enerji şampiyonlarını yaratması gerektiği görüşünü vurguladı.

Dr. Birol: Enerjide Gidişat İyi Değil

İkinci gün Enerji Uzmanı Necdet Pamir'in başkanlığını yaptığı özel oturumda Uluslararası Enerji Ajansı Baş Ekonomisti Dr. Fatih Birol "Dünya Enerji Görünümü" sunumunu gerçekleştirdi. Birol, enerji alanında gidişatın iyi olmadığını belirterek, 3 önemli sorunu şöyle sıraladı:

"1-Enerji arz güvenliğinin giderek daha riskli hale gelecek olması. 2- İklim değişikliği trendlerinin giderek daha fazla alarm veren trende oturuyor olması. 3-Enerji tüketimi konusunda zengin ve fakir arasındaki uçurumunun giderek daha büyüyecek olması."

Dünyada büyüme talebinin yarısının tek başına Çin'den geldiğini, şu anda Avrupa'da her 1000 kişiden 500'ünün, ABD'de 700'ünün, Çin'de 30'unun, Hindistan'da 17'sinin arabası olduğunu kaydeden Birol, "Çinliler zengin olmaya başladıkları zaman, yaptıkları ilk işlerden bir tanesi araba almak oluyor. Bu konuda Çin'i suçlayamayız. Daha önce Avrupalıların yaptıklarını yapıyorlar. Bu talep hangi üretimle

Mehmet Ögütçü

karşılacak? Manzara pek iç açıcı değil. Çünkü üretimde düşüşler görüyoruz” diye konuştu.

Fatih Birol, Fukuşima'dan sonra birçok ülkede nükleerde sorular doğduğunu anımsatırken, kömürle ilgili de çevre ve iklim değişikliğinden ötürü soru işaretleri olduğunu, yenilenebilir enerji kaynaklarının da avantajlarına rağmen maliyet açısından dezavantajlarının var olduğunu anlatırken, bu açıdan daha olumlu noktada bulunan doğalgazın ise dünya enerji piyasalarındaki payının hızlı bir şekilde büyümesini beklediklerini kaydetti.

'1.3 Milyar İnsan Elektrik Yoksulu Ama Sorumlu Hükümetleri'

BM Genel Sekreteri tarafından 2012 yılının enerji yoksulluğuna karşı bir yıl ilan edildiğini belirten Dr. Birol, dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 20'sini oluşturan 1.3 milyar insanın elektriğinin bulunmadığını; elektrik yoksulluğunun ameliyat yapılamaması, ilaçların buzdolabında saklanamaması anlamına geldiğine işaret etti. Bugün Afrika Kıtası'nda 800 milyon insanın kullandığı elektriğin Newyork kentinin kullandığı elektriğe eşit olduğuna dikkat çeken Birol, “Bu insanların elektriğe kavuşması için gerekli olan para, her yıl bütün dünyadaki enerji yatırımlarına giden paranın sadece yüzde 3'ü” dedi. Fatih Birol, bazı ülkelerdeki hükümetlerin tutumları nedeniyle bu yatırımların gerçekleşmediğini ileri sürerek, o ülkelerin nasıl yönetildiği konusunda soru işaretleri oluştuğunu söyledi.

İklim Değişikliği İçin Alarm Zili

Enerjinin iklim değişikliği konusunda sera gazlarından en büyük sorumlu olduğunu ifade eden Dr. Birol, eğer dünya enerji politikalarında ciddi değişiklik olmazsa

Dr. Fatih Birol

dünyanın 6 santigrad derece daha ısınacağını, bunun deniz seviyelerinin yükselmesi, yağmur oranının azalması, canlı yaşamında ciddi değişime yol açacağını anlattı. Dünya liderlerinin Kopenhag'da dünyadaki ısı artışının 2 derece ile sınırlanması konusunda anlaşmışları, bu düzeyin en fazla tolere edilebilecek nokta olduğunu söyledi. Sadece kağıt üzerinde ve gönüllü bir anlaşma yapıldığını söyleyen Dr. Fatih Birol, Çin ve ABD'nin karbondioksit salınımdaki paylarının yaklaşık yüzde 50'ye eşit olduğunu belirtirken, şöyle konuştu:

“Eğer aralık ayında Güney Afrika'da BM toplantısından bağlayıcı bir karar çıkmazsa, çıkarsa olumlu bir sürpriz olarak değerlendireceğim, yine yatırımlar çevre faktörü göz önüne alınmadan yapılmaya devam edilecek. 2017 yılına kadar dünya çapında uluslararası bağlayıcı bir iklim değişikliği sözleşmesi bütün ülkeler tarafından imzalanmazsa 2 derecelik dünya hedefine güle güle demek zorunda kalacağız. Kapı 2 derece için sonsuza kadar kapanmış oluyor. Bu da beraberinde çok ciddi iklim, ekonomik ve sosyolojik yansımalar getirecek.”

Fatih Birol, salondan sorular üzerine, Türkiye'deki en büyük sorunlardan bir tanesinin enerjinin verimli kullanılmaması olduğunu, ikinci olarak Türkiye'nin ulaşım sektöründe ciddi bir yeniden yapılanmaya gitmesi gerektiğini, toplu taşıma olan ilginin artması gerektiğini, üçüncü olarak da yenilenebilir enerji kaynaklarından mümkün olduğu kadar faydalanması gerektiğini söyledi. “Nükleer enerjinin de Türkiye için önemli olduğunu düşünüyorum” diyen Birol, Türkiye'nin çevre ülkelerdeki petrol ve gaz üretimi ile taşınmasında daha aktif olması gerektiğini de söyledi. Birol, “Türkiye'nin başı kendi omuzları üstünde olan bir enerji politikası ve stratejisi olmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum” dedi.

Ekolojik Krize Sosyalist Çözüm

“Ekososyalist Hareket” başlıklı özel oturumda konuşan Prof. Joel Kovel ise 2. Dünya Savaşı döneminde yaşanan krize benzer bir krizin bugün de yaşandığına dikkat çekerek, “Yaşayacağımız büyük kriz çok hızlı yaklaşıyor. Bu krizin içinde iklim değişikliği de var. İklim değişikliği insan neslinin yok olmasına neden olabilir” diye konuştu. Albert Einstein'ın “Bal arıları yok olursa insanlık 4 yıl için de yok olur” şeklindeki sözlerini hatırlatan Kovel, “Biz bu krizi, ekolojik kriz olarak adlandırıyoruz” dedi.

Kapitalist sistemin “ekolojik krize” çözüm olamayacağını vurgulayan Kovel, “Kapitalizm ekolojik entegrasyonumuzu hızlı bir biçimde tüketen bir sistemdir” dedi. İnsanlık tarihine bakıldığında, kapitalizmin ile birlikte ekonomik faktörün topluma daha fazla hakim olduğuna dikkat çeken Kovel, kapitalistler için “doğaya saygılı olmak” ek bir maliyet olarak değerlendirildiğine dikkat çekti.

Kapitalizm için ekonomide “büyü ya da öl” kurallının geçerli olduğunu ifade eden Kovel, kapitalizmin aynı zamanda son derece eşitsiz bir toplum sistemi ortaya koyduğunu ve bu toplum yapısında polisin konumu çok önemli hale geldiğine dikkat çekti.

ABD’de ekonomisinin İkiz Kulelere yapılan saldırıdan 7 yıl sonra çöktüğünü belirten Kovel, krizi hem ekonomik hem de ekolojik boyutunun olduğuna dikkat çekti. Dolayısıyla krizin etkilerinin ikiye katlandığını kaydeden Kovel, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“2011 yılı insanlık tarihinin en önemli bölümlerinden biridir. Dünyanın her yanında toplumsal patlamalar gerçekleşti. Örneğin Mısır’da sendikaları bütün ile ortadan kaldırmaya çalışan bir devlet başkanı vardı. Öyle bir noktaya geldi ki insanlar artık alanları işgal etmeye başladı. Tahrir Meydanı’nın yaşanan gelişmeler ve Wall Street’in işgali gibi gelişmeler yaşandı. Wall Street’in işgalindeki insanlar ile konuştuğumuzda hemen hemen hepsinin ekonomik sorunları olduğu görülüyor. Sürekli işçi maliyetlerinin düşürülmesi kapitalist üretim biçiminin temel unsurlarındandır. Bu insanların hepsi bu durgunluk döneminde mağdur olmuştur. Bu durum kapitalist sistemin meşruluğunun kalmadığının göstergesi olmuştur.”

“Ekososyalist Sermaye Karşıtıdır”

Tüm dünyada kapitalizme karşı ekososyalist hareketlerin büyüdüğünü kaydeden Kovel, “Ekososyalizm, kapitalizm sonrası toplumun yeniden restore edilmesi ve ilkim değişikliği benzeri kabuslardan kurtulmak için bir araçtır” diye konuştu.

İnsanoğlunun ortak mülkiyeti yeniden yaratabileceğine dikkat çeken Kovel, “Ortakçılık zaten doğanın insan öğrettiği şeylerden birisidir” diye konuştu. Üretim araçlarının sahipliğinin söz konusu olmadığı, sınıfsız bir toplumun hedeflendiğini ifade eden Kovel şöyle devam etti:

“Zaten, ilk insanlar, yerliler, Aborjinler, köylüler, karşılıklı dayanışmayı bir şekilde deneyimlemişlerdir. Tarih boyunca bu türden pratiklerin yaygın olduğunu görüyoruz. Sınıflı toplumların başlangıcı bu tip ortaklığında sonu oldu. Ortak mallara birilerinin el koyduğu bir süreç başladı. Dolayısıyla para toplumsal döngünün merkezine oturdu. Ekososyalizm, ortakçılık faslını tekrar açmaya başladı. Eylemleri aracılığı ile kapitalizm kanserinin ilerlediği yerleri, geri almaya çalışıyorlar. Bu ortaklık çabasının iki boyutu var. Birincisi üretim, ikincisi de kapitalizme karşı direniş. Şirketlerin enerji elde etmek için büyük bir rüzgar gülü tarlası kurması durumunda bu doğa için iyidir ama bu ekososyalizm değildir. Ekososyalist ancak sermaye karşıtı bir direniş süreci ile birlikte söz konusu olabilir.”

Prof. Joel Kovel

Mühendislerin Rolü Önemli

Teknik insanların kendi uzmanlık alanlarından dolayı insanları sermayeye karşı seferber edebilme potansiyeli olduğuna dikkat çeken Kovel, “Enerji dönüşümü sorununda teknik insanların çok önemli bir rolü var” diye konuştu.

Dünya genelindeki aktivistlerin, koordineli hareket edebilme olanağı bulduklarında kapitalist sistemde muazzam bir çatlak yaratma potansiyeli, olduğu ve mühendislerin konumları nedeni ile mücadelede özel öneme sahip olduğuna dikkat çeken Kovel, şöyle devam etti:

“Mühendisler kendi yeteneklerini, toplumun geleceği için kapitalizmin ötesine genişletmeleri gerekiyor. Buradaki tek soru şudur: İnsanlık için tüm bu kapitalist süreç bittikten sonra, insanlığın kullanılmasına değer bir şey kalak mıdır? Elimizden gelenin en iyisini yapmamız gerekiyor ki kapitalist sistemden geriye bir şeyler kalabilsin.”

Kovel, Sovyetler Birliği’ne Sahip Çıktı

Sovyetler Birliği’ne yöneltilen eleştiri hatırlatan Kovel, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Dünya tarihindeki en ilerici ekolojik toplum Sovyetler Birliği’dir. Sovyetler Birliği’nin muazzam miktarda bütçesi doğanın korunmasına ayrıldı ve muazzam ekolojik ilerlemeler kaydedildi. Modern kapitalist devletler ise 60-70 sonra ancak Sovyetler Birliği’nin yakaladığı düzeye gelebildiler. Çalışmalar gösteriyor ki sosyalist ekonomi ilişkileri içerisinde doğa daha fazla korunuyor.” ◀